

GRUP DE TREBALL DE DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA I AUDIOVISUAL DEL CONSELL INTERNACIONAL D'ARXIUS (ICA)

Joan Boadas, David Leitch

El Consell Internacional d'Arxius (ICA) és una organització no governamental que integra una xarxa global de més de 1.400 membres institucionals de 190 països. El seu objectiu és promoure la gestió i l'ús dels documents i els arxius i la preservació del patrimoni documental de la humanitat a tot el món, mitjançant l'intercanvi d'idees i d'experiències, i de recerques vinculades a la gestió dels documents i dels arxius.

És evident que en aquesta ampla missió i en la mateixa concepció del que hem d'entendre per document, la documentació fotogràfica i audiovisual és objecte d'interès, atenció i promoció d'aquest organisme internacional.

La coincidència d'interessos entre diverses organitzacions internacionals (ARSC, Association for Recorded Sound Collections; AMIA, Association of Moving Image Archivists; IASA, International Association of Sound and Audiovisual Archives; ICA, International Council on Archives; FIAF, International Federation of Film Archives; IFLA, International Federation of Library Associations and Institutions; IFTA, International Federation of Television Archives; SEAPAVAA, Southeast Asia-Pacific Audiovisual Archive Association) va aconsellar la creació, l'any 2000, d'una plataforma compartida per aquestes vuit organitzacions que porta per nom **Coordinating Council of Audiovisual Archives Associations (CCAAA)**.

Com a missió, el CCAAA es planteja influir en el desenvolupament de polítiques públiques sobre temes d'importància per als arxiviers audiovisuals. Com a acció principal, es planteja garantir la preservació de la documentació sonora i audiovisual per tal de garantir-ne l'ús i l'accessibilitat de les actuals i futures generacions.

Tot i la integració i la participació activa de l'ICA en el CCAAA, la realitat evidenciava que l'actuació de l'organisme internacional d'arxius en els aspectes vinculats a la gestió del patrimoni fotogràfic i audiovisual s'havia d'incrementar.

El 16 de novembre de 2009, una reunió celebrada a París entre David Leitch, secretari general, Didier Grange, secretari general adjunt, ambdós de l'ICA i Joan Boadas, va servir per començar a dibuixar quin era l'estat de situació del patrimoni fotogràfic i audiovisual en els arxius no especialitzats i quines podien ser les mancances més urgents a atendre.

Des del primer moment s'evidenciava que ens caldria, i encara ens cal, determinar de manera consensuada allò que en els diferents països rep la consideració de patrimoni audiovisual, que en ocasions inclou la documentació fotogràfica i, en d'altres (i aquest és el parer més estès entre les organitzacions internacionals integrades en el CCAAA), només aquelles imatges fixes vinculades a la creació del document audiovisual.

En el document elaborat arran de la reunió de París que acabem d'esmentar, s'avançava una proposta que només ens permetem apuntar com a punt de partida del camí del consens que suara reclamàvem:

En línees generals es considera **patrimoni fotogràfic**:

- Documents fotogràfics: des del daguerreotip fins a la imatge fixa digital.
- Documents textuais vinculats a la fotografia: llibres de registre de fotografies i de comptabilitat, textos de naturalesa tècnica, correspondència, factures, llistes de preus, llistes de compres de material, documentació personal (formació rebuda, premis obtinguts), etc.

En línees generals es considera **patrimoni audiovisual**:

- Documents cinematogràfics, videogràfics i imatges en moviment en suport digital.
- Documents sonors.
- Fotografies vinculades als documents audiovisuals.
- Guions i altra documentació textual.
- Materials d'escenari, etc.

Una primera constatació era que les organitzacions que configuren el **CCAAA** s'ocupen de la gestió del patrimoni audiovisual, en el sentit de documents cinematogràfics i sonors. Per al patrimoni fotogràfic, no existeix un organisme d'àmbit mundial que es dediqui a marcar línees estratègiques que contribueixin a la millora de la seva gestió.

Existeixen i han existit alguns organismes i projectes d'àmbit internacional, però que no tenien en la seva definició aquest caràcter global que comentàvem. És el cas d'ECPA (European Commission on Preservation and Acces), a Europa, que va desenvolupar els projectes TAPE (Training for Audiovisual Preservation in Europe) i SEPIA (Safeguarding European Photographic Images for Acces). En aquest moment, ECPA ha finalitzat els seus projectes. Cal remarcar, també a escala europea, l'existència de projectes com PRESTOSPACE (Preservation towards storage and access. Standardised Practices for Audiovisual Contents in Europe). En l'àmbit internacional existeixen projectes com UPDIG (Universal Photographic Digital Imaging Guidelines) en els quals participen diferents organismes d'Estats Units, Austràlia, Gran Bretanya, Canadà, Itàlia, Hong Kong, etc.

Una segona constatació evidenciava que una gran majoria d'arxius custodia entre els seus fons documentació fotogràfica i audiovisual, conjuntament amb d'altre tipus de documents, especialment textuals en format paper o electrònic. Molts arxivers treballen sols en les seves institucions i a nivell local hi ha importants fons de documents audiovisuals provinents de televisions locals, emissores de ràdio, productores o cineastes amateurs.

Davant d'aquest conjunt de circumstàncies sembla evident que sovint la formació generalista dels arxivers es insuficient per a atendre les necessitats d'aquest patrimoni i les opcions de formació complementària són sovint escasses o poc adequades. Tanmateix, la existència d'arxivers especialitzats en materials fotogràfics i audiovisuals en algunes institucions, permet pensar en la possibilitat de crear recursos formatius dins i per a la comunitat arxivística.

GRUP DE TREBALL DE L'ICA

Per tal d'intentar avançar en el paper i projecció de l'ICA en relació amb el patrimoni fotogràfic i el patrimoni audiovisual, el Comitè Executiu de l'ICA en la seva reunió de maig del 2009 a Tamanrasset (Algèria), va acordar nomenar Joan Boadas i Raset comissionat per a la documentació fotogràfica i audiovisual de l'esmentat Consell. Com a inici per a l'execució de diferents actuacions s'acordà la creació d'un grup de treball, **Photographic and Audiovisual Archives Group** (PAAG), integrat per arxivers especialistes que desenvolupin un marc general d'actuació amb els objectius següents:

- Establir les pautes bàsiques d'actuació per a la intervenció en fons fotogràfics i audiovisuals.
- Oferir als arxivers eines de treball per tal de dur a terme tasques de descripció, conservació, digitalització, etc.
- Promoure activitats i recursos per a la formació.
- Crear un espai virtual per a la comunicació interprofessional i la difusió de recursos.

En definitiva, l'objectiu hauria de ser apropar, de manera no elitista, a l'àmbit dels arxius els temes d'interès vinculats al patrimoni fotogràfic i al patrimoni audiovisual.

PLA D'ACTUACIÓ

Un cop aprovada la creació del grup de treball i fixats els seus objectius principals, calia iniciar un procés de selecció dels membres que en formarien part. Es tractava d'obtenir una representació mundial d'arxivers especialistes en el tractament dels materials fotogràfics i audiovisual que alhora estiguessin en condicions de crear una xarxa sobre el propi territori i, per tant, de poder ser considerats representatius d'un grup de professionals més o menys extens. El nombre de persones pensat inicialment per al grup de treball estaria al voltant de deu, un dels quals exerciria a més les tasques de coordinació.

Pel que fa al pla de treball, es va dissenyar un esquema inicial amb la idea que caldria desenvolupar-lo posteriorment, un cop el grup estigués constituït. Les línies principals de treball es desenvoluparien en base als següents punts:

- Recopilar i analitzar les enquestes realitzades pels diferents organismes existents. No proposar noves enquestes. Les existents haurien de permetre tenir un coneixement de l'estat de la qüestió. A partir d'aquesta informació, detectar les necessitats dels arxius i determinar els temes d'interès.
- Seleccionar els recursos que ja han estat elaborats pels diferents organismes i que puguin ser d'interès per als arxius.
- *Destil·lar* els recursos existents i preparar versions que puguin ser d'utilitat per als arxius. Temes possibles com a exemple: Descripció, Metadades, Conservació, Propietat intel·lectual, Digitalització, etc.
- Crear una base de dades bibliogràfica. Com a exemple es podria intentar disposar del material ja elaborat pels projectes SEPIA y TAPE. Alguns d'aquests textos estan traduïts a diferents idiomes. El web de l'ICA hauria de crear un apartat que acolliria els diferents textos que prèviament serien validats pel Grup de Treball.
- Possibilitat de crear un fòrum a Internet pensat per a arxivers que gestionen fons fotogràfics i audiovisuals.

Perfil professional dels membres del PAAG

Un altre aspecte important a tenir en compte a l'hora de configurar el grup era el perfil de les persones que en formarien part, aspecte clau per a poder dur a terme el pla de treball fixat i aprovat pel mateix Comitè Executiu de l'ICA. Per aquest motiu, es va desenvolupar un document per tal de concretar el perfil professional d'aquestes persones que hauria d'acostar-se al que s'esmenta a continuació:

- Perfil general. Professional que desenvolupi la seva tasca en l'àmbit del patrimoni fotogràfic i/o audiovisual, amb responsabilitats a nivell tècnic (no necessàriament directiu) sobre l'activitat del propi centre.
- Experiència professional. És preferible que es compti amb una certa experiència en projectes de cooperació per a la normalització i el desenvolupament de la professió (participació en normes de descripció, realització de guies de bones pràctiques, recerca, publicacions, etc.).
- Idiomes. Capacitat de comunicació en anglès, a nivell oral i escrit.
- Dedicació. La participació en el grup de treball exigeix una certa activitat més enllà de la comunicació amb el grup. Per tant, cal preveure una certa dedicació per a portar a terme aquest treball.

- Disponibilitat. La comunicació entre els membres del grup serà telemàtica però cal considerar la possibilitat que en alguna ocasió es convoqui una reunió presencial i, per tant, calgui desplaçar-se.
- Tecnologia. Caldrà un suport tecnològic mínim que permeti la comunicació entre els membres del grup i la participació a través d'una plataforma comuna (podria ser un blog) que es construeixi sobre el web.
- Suport professional. És important que la persona compti amb un algun tipus de suport professional que permeti fer aportacions en qualsevol aspecte que es tracti en el grup de treball. Aquest suport pot provenir de l'entorn professional més immediat (la pròpia institució) o de la xarxa que es pugui tenir creada.
- Representativitat. És important la capacitat de poder crear xarxa en un àmbit territorial concret per tal que l'activitat que dugui a terme el grup sigui el més representativa possible de les necessitats dels arxius.

Malgrat la dificultat que suposa articular col·laboracions a nivell internacional, el Grup de Treball l'integren en aquest moment, a part del director i el coordinador (Catalunya), representants de Brasil, Estats Units, Holanda, Nova Zelanda, Uruguai i resten per confirmar professionals procedents de països africans i europeus.

ACCIONS DESENVOLUPADES I ACTUACIONS EN CURS

La creació del web

La constitució d'un grup de treball amb les característiques i condicionants del PAAG obligava a la creació immediata d'una plataforma online que permetés constatar la seva existència. Per això, i paral·lelament al procés de selecció dels membres, es va crear un espai web amb la voluntat de trobar un punt de referència per al grup mateix i en el si de l'ICA.

La creació del web, a càrrec de Dimitri Sarris, webmaster del ICA, passava inicialment pel disseny d'una estructura que fos operativa des d'un primer moment i que al mateix temps fos flexible i modelable segons els interessos del grup i l'orientació del seu treball en el futur.

Els continguts del web s'estructuren en els següents mòduls:

- Pàgina d'inici. Presentació del grup.
- Missió i objectius.
- Membres. Petita presentació dels membres del grup.
- Recursos. Enllaços als diferents recursos que s'elaborin: bibliografia, publicacions, software, enllaços, projectes, etc.
- Formació. Especialment dedicada a la formació online.
- Fòrum. Pel tractament obert de diferents temes d'interès.
- Formulari de contacte.
- Espai de treball privat. L'accés és limitat als components del grup.

Es tracta, per tant, d'un espai principalment informatiu que caldrà dotar de continguts en funció dels projectes que el PAAG vagi duent a terme en els propers anys.

The screenshot shows the ICA.ORG website. The header features the ICA.ORG logo and navigation links for Site, Resources, and Members. A search bar is located in the top right. The main navigation menu includes Home, Discover ICA, Joining In, Engaging the Issues, and Sharing Knowledge. The main content area is titled 'Photographic & Audiovisual Archives Group' and contains text about the group's mission and goals. A sidebar on the right provides a table of contents for the group's page.

Photographic & Audiovisual Archives Group

About Photographic and Audiovisual Archives Group

About Photographic and Audiovisual Archives Working Group

Members

Contact Us

News & events

Activities & Projects

PAAG Resources

Useful links

Photos Galleries

Photographic and Audiovisual Archives Working Group

The ICA Working Group in Photographic and Audiovisual Records was created to attend the needs arising from the safekeeping of photographic and audiovisual archives. The "Working Group" is composed of archival specialists that should develop a general framework, creating educational resources within and for the archivist community, it's to say, suitable to its needs.

We know that many archives keep photographic and audiovisual records, but not as exclusive material if not as complementary material among another kind of documentation, especially textual documents, in paper or electronic format.

A lot of archivists work alone in their institution and at a local level there are important quantities of photographic and audiovisual records that come from the photographers, local production companies, amateur filmmakers or local televisions.

Also, the general training of archivists is often insufficient to attend the needs of this heritage and complementary training options are usually limited or inadequate because they are not, and they probably won't be, specialist in this area.

In this website, the ICA Working Group provides some educational and professional resources to the archival community, and a forum for a debate in an international level.

Mission

To attend the needs arising from the safekeeping of photographic and audiovisual archives.

Goals

- To establish the basic guidelines for intervention in photographic and audiovisual fonds and collections.
- To provide to archivists working tools to do works of description, conservation, digitization, etc.
- To promote activities and resources for training.
- To create a virtual place for communication and dissemination of resources.
- To bring to archives, on a non-elitist way, the issues of interest related to photographic and audiovisual heritage.

PROJECTE PILOT. EL KIT DE SUPERVIVÈNCIA

La voluntat d'existir era doncs un factor indispensable per a un grup que rarament trobarà un espai de treball més enllà de la plataforma virtual. Dotats d'aquest espai, es va considerar oportú d'engegar un projecte pilot que d'acord amb la missió i objectius establerts, orientés el treball del PAAG. Hem batejat aquest projecte amb el nom de *Survival Kit* i té la voluntat de dotar dels recursos bàsics a tots aquells arxivers que s'afrontin al repte d'organitzar i tractar el seu material fotogràfic i audiovisual. L'objectiu principal és donar suport als arxivers quan es troben davant la responsabilitat de tractar fons i col·leccions que presenten unes especificitats estretament vinculades a les característiques d'uns determinats tipus de documents. Així doncs, davant la pregunta "què necessito saber per portar a terme una intervenció arxivística adequada sobre un fons fotogràfic o audiovisual?", l'arxiver s'hauria de trobar amb un seguit de recursos que facilitessin notablement el treball.

La presentació d'aquests recursos per a arxivers no especialitzats es faria d'acord amb els següents criteris:

- Els recursos es presentarien en diferents categories establertes prèviament.
- En cap cas es tractaria de recursos massa específics, ja que estan destinats a professionals no especialitzats.
- És indispensable que siguin accessibles online.
- Caldria tenir en compte la inclusió de les diferents llengües majoritàries.
- Els recursos han d'anar convenientment justificats i per això han d'anar acompanyats d'un resum explicatiu.

A continuació es mostra l'estructura principal del Survival Kit i amb algun exemple a títol il·lustratiu.

<i>Allò que hauries de saber per treballar amb una col·lecció de fotografies o d'audiovisuals</i>		
	FOTOGRAFIA	AUDIOVISUALS
METODOLOGIA Aspectes de gestió: Descripció, Metadades, Conservació, Drets d'autor, Digitalització, etc.	- Publicació: Whilhem, Henry. The Permanence and Care of Color Photographs: Traditional and Digital Color Prints, Color Negatives, Slides, and Motion Pictures. 1993	...
ESTÀNDARDS Estàndards de referència per a l'exercici de les diferents funcions vinculades a l'arxiu.	- SEPIADES. Estàndard per a la descripció de fotografies. Projecte europeu SEPIA. - UPDIG. Guies per a la reproducció i gestió d'imatges digitals	...
SOFTWARE Bases de dades, programes d'edició, etc.	- GIMP. Software per a l'edició d'imatge.	- VLC: Visor de vídeo compatible amb una àmplia varietat de formats.
FÒRUM ONLINE	...	- AMIA.
FORMACIÓ ONLINE Graus, màsters, cursos, etc.

La concreció i realització d'aquest projecte és important des de molts punts de vista ja que suposa la consolidació del PAAG, la creació d'una dinàmica de treball del propi grup, i també perquè permetrà fer una valoració sobre l'orientació que ha de prendre el PAAG per tal d'assolir l'acompliment d'expectatives en l'àmbit arxivístic.

RESUMEN

El objetivo del presente texto es dar a conocer la creación en 2009 del Grupo de Trabajo de Documentación Fotográfica y Audiovisual del Consejo Internacional de Archivos (ICA). La misión del PAAG (acrónimo inglés para el grupo) es la de establecer pautas básicas de actuación sobre fondos fotográficos y audiovisuales, ofrecer a los archiveros herramientas de trabajo para desarrollar sus funciones, promover actividades y recursos formativos y crear un espacio virtual para la comunicación interprofesional y la difusión de recursos. Para ello cuentan ya con una web propia dentro de la del ICA y, en estos momentos, se está desarrollando un proyecto piloto que con la denominación de *Survival Kit* pretende dotar de recursos básicos a todos aquellos archiveros que afronten el reto de organizar y tratar sus fondos y colecciones.

RÉSUMÉ

Ce texte a pour objectif de présenter la création en 2009 du groupe de travail de documentation photographique et audiovisuelle du Conseil international des archives (ICA). La mission du PAAG (acronyme du nom anglais de ce groupe) : établir des méthodes fondamentales d'action sur les fonds photographiques et audiovisuels ; proposer aux archivistes des outils de travail pour mener à bien leurs fonctions ; lancer des activités et des ressources de formation et créer un espace virtuel pour la communication interprofessionnelle et la diffusion de ressources. Il dispose pour cela d'une page sur le site de l'ICA. Par ailleurs, le projet pilote *Survival Kit*, en cours de développement, a pour objectif de fournir des ressources essentielles aux archivistes devant organiser et traiter leurs fonds et collections.

SUMMARY

The aim of this paper is to talk about the creation of the Working Party of the International Council on Archives (ICA)'s Photographic and Audiovisual Archives Group in 2009. The PAAG's mission is to establish basic guidelines of intervention in photographic and audiovisual material, to offer archives working tools for carrying out their functions, to promote activities and training resources and to create a virtual space for inter-professional communication and the dissemination of resources. To do this they already have their own website within the ICA's, and a pilot project, the 'Survival Kit', is currently being developed, aimed at providing basic resources to all archivists who face the challenge of organizing and processing their material and collections.